

Регіональна економіка

УДК 338.45.01

Швець Юрій Юрійович

*кандидат економічних наук, доцент,
докторант*

Львівського університету бізнесу та права

Швец Юрий Юрьевич

*кандидат экономических наук, доцент,
докторант*

Львовского университета бизнеса и права

Shvets Yurii

*PhD in Economics, Senior Lecturer
Lviv University of Business and Law*

**ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ НА
РІВНІ РЕГІОНУ**

**ПОДХОДЫ К УПРАВЛЕНИЮ ИННОВАЦИОННЫМ РАЗВИТИЕМ
НА УРОВНЕ РЕГИОНА**

**APPROACHES TO THE INNOVATIONAL DEVELOPMENT
MANAGEMENT ON THE REGIONAL LEVEL**

***Анотація.** У статті проаналізовані різні підходи до інноваційного розвитку на муніципальному, регіональному та національному рівнях. Проблеми інноваційного розвитку існують на усіх рівнях, але найбільш важливо сконцентруватися на децентралізованому управлінні, при якому найбільшого значення надається інноваційному розвитку на регіональному рівні. Відповідно до цього, інноваційна діяльність має враховувати особливості розвитку кожного конкретного регіону й мають ставитися відповідні завдання щодо її розвитку. Управління інноваційною діяльністю*

ефективне, якщо відбувається злагоджена координація його трьох ключових складових – адміністрування, самоорганізація та взаємодії всередині системи. За ефективного менеджменту, при інноваційному розвитку регіону відбувається координація декількох його складових. Виявлено шість функціональних складових розвитку регіону, по кожній з яких проаналізовано напрямки діяльності, аспекти, які підлягають інноваціям і запропоновано заходи, яких необхідно вжити для досягнення цілей. Розроблено пропозиції щодо розвитку інновацій у регіоні. Різні підприємства та організації можна зв'язати в єдину систему завдяки зусиллям інститутів влади, направлених на укріплення і розвиток системи взаємовідносин між учасниками регіональної інноваційної системи. Регіональний кластер у своєму чистому вигляді є комплексним явищем, яке в собі об'єднує територіально сконцентровані та функціонально взаємопов'язані установи, які в собі поєднують виробничі, освітні і дослідницькі можливості. Серед аспектів, які є засадничими принципами інноваційної діяльності на регіональному рівні, є зорієнтованість політики на покращення якості життя населення, ефективний менеджмент, комплексний підхід до вирішення проблем інноваційного розвитку, різноманітність організаційних форм діяльності, делегування і розподіл повноважень при формуванні й реалізації інноваційних програм.

Ключові слова: менеджмент, розвиток інновацій, кластер.

Анотація. В статье проанализированы различные подходы к инновационному развитию на муниципальном, региональном и национальном уровнях. Проблемы инновационного развития существуют на всех уровнях, но наиболее важно сконцентрироваться на децентрализованном управлении, при котором наибольшее значение придается инновационному развитию на региональном уровне. В соответствии с этим, инновационная деятельность должна учитывать

особенности развития каждого конкретного региона и должны ставиться соответствующие задачи по ее развитию. Управление инновационной деятельностью эффективно, если происходит слаженная координация его трех ключевых составляющих - администрирование, самоорганизация и взаимодействия внутри системы. При эффективном менеджменте, при инновационном развитии региона происходит координация нескольких его составляющих. Выявлено шесть функциональных составляющих развития региона, по каждой из которых проанализированы направления деятельности, аспекты, которые подлежат инновациям и предложены меры, которые необходимо принять для достижения целей. Разработаны предложения по развитию инноваций в регионе. Различные предприятия и организации можно связать в единую систему благодаря усилиям институтов власти, направленных на укрепление и развитие системы взаимоотношений между участниками региональной инновационной системы. Региональный кластер в своем чистом виде является комплексным явлением, которое в себе объединяет территориально сконцентрированы и функционально взаимосвязаны учреждения, в себе сочетают производственные, образовательные и исследовательские возможности. Среди аспектов, которые являются основополагающими принципами инновационной деятельности на региональном уровне, является ориентированность политики на улучшение качества жизни населения, эффективный менеджмент, комплексный подход к решению проблем инновационного развития, разнообразие организационных форм деятельности, делегирования и распределение полномочий при формировании и реализации инновационных программ.

Ключевые слова: *менеджмент, развитие инноваций, кластер.*

Summary. *The article analyzes different approaches to innovative development at the municipal, regional and national levels. Problems of*

innovative development exist at all levels, but it is most important to focus on decentralized management, in which the greatest importance is attached to innovative development at the regional level. Accordingly, innovation should consider the specifics of the development of each region and appropriate tasks should be set for its development. Innovation management is effective if there is a coordination of its three key components - administration, self-organization and interaction within the system. With effective management, the innovative development of the region is the coordination of several of its components. Six functional components of the region's development have been identified, each of which analyzes the areas of activity, aspects to be innovated and proposed measures to be taken to achieve the goals. Proposals for the development of innovations in the region have been developed. Different enterprises and organizations can be connected into a single system through the efforts of government institutions aimed at strengthening and developing the system of relations between the participants of the regional innovation system. The regional cluster in its pure form is a complex phenomenon that combines territorially concentrated and functionally interconnected institutions that combine production, educational and research opportunities. Among the aspects that are the basic principles of innovation at the regional level are policy orientation to improve the quality of life, effective management, a comprehensive approach to solving problems of innovation development, diversity of organizational activities, delegation and distribution of powers in the formation and implementation of innovation programs.

Key words: *management, innovation development, cluster.*

Постановка проблеми. Стратегія територіального соціально-економічного розвитку не може існувати без цілісного регіонального аспекту інноваційної стратегії розвитку туризму. Регіональна політика інновацій направлена на потенціал території, який слід використовувати для

цілей інноваційного розвитку. При цьому інноваційний потенціал розвитку сфери охорони здоров'я значно відрізняється. Головним рушієм інноваційної політики є залучення інвестицій в дану галузь за допомогою створення відповідних стимулів.

Аналіз останніх наукових досліджень. На сьогоднішній день в науковій думці розрізняють три наступні підходи до тлумачення інноваційного розвитку: а) предметно-технологічний, при якому результатом науково-технічної діяльності стає інноваційний розвиток. Послідовником цього підходу був Й. Шумпетера [1]. Також ним керувалися П. Н. Завліна [2], Я. Муйжеля [3], А. Ф. Суховій [4], І. Т. Балабанова [5]; б) діяльно-функціональний, при якому інноваційний розвиток розуміється як процес створення і реалізації інновацій. Б.Санто [6] і Б. Твісса [7], Л. А. Жоленц [8], Н. І. Лапіна та А. І. Пригожина [9] є найвідомішими послідовниками цього підходу; в) універсально-процесуальний; даний підхід розглядає інноваційний розвиток як зміни в різних сферах діяльності в результаті застосування інновацій, як систему самих інновацій, і наслідки, які вони за собою несуть. Наукові доробки вчених, наявні на сьогоднішній день, мають неоціненне значення для розвитку галузі. Проте, проблеми територіального інноваційного розвитку різних регіонів України потребують глибших досліджень.

Мета роботи. Розглянути підходи до регіонального управління розвитком інновацій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Завдання розвитку інноваційної діяльності розділяються на завдання національного, регіонального та муніципального рівнів. Національний рівень включає в себе наступні завдання: створення сприятливих економічних умов для здійснення інноваційної діяльності; усунення територіальних диспропорцій. Регіональний рівень охоплює такі завдання: здійснення регіонального інноваційного розвитку; здійснення досліджень у сфері

інновацій; розробка та імплементація проектів з інноваційного розвитку регіонів; кооперація з іншими регіонами в плані інноваційного розвитку; участь в міжрегіональних та міжнародних мережах інноваційного розвитку; координація політики з іншими регіональними підрозділами та організаціями; здійснення інформаційних акцій та заходів з метою просування інноваційної діяльності в регіоні; ведення електронного реєстру об'єктів інноваційної діяльності; стимуляція інновацій у спеціальних економічних зонах; залучення інвестицій в науково-дослідну сферу. Завдання муніципального рівня включають в себе приведення в дію принципів регіональної інноваційної політики; створення місцевої інфраструктури для сприяння інтенсифікації інноваційної діяльності; інформаційні та маркетингові заходи; виявлення та інформування про місцеві проблеми інноваційного розвитку; створення позитивного іміджу регіону; консультації з питань ринку; підготовка кваліфікованих співробітників; представництво території на вищих рівнях; участь в різноманітних інформаційних заходах. Важливо створити ефективну систему співробітництва і комунікацій між різними рівнями, яка буде включати в себе як горизонтальні, так і вертикальні зв'язки.

З точки зору управління інноваційним розвитком, на регіональному рівні існують такі проблеми: нерозвинута система територіального прогнозування розвитку інновацій виходячи з незадоволених фінансових та кадрових потреб; відсутність системного підходу до вирішення проблем; нерозвинута методична база діяльності, відсутність чіткого розподілу функцій між різними спеціалістами; недостатній рівень залучення наукових кіл; відсутність кооперації з іншими відомствами, галузями та регіонами.

Натомість, діяльність інноваційного характеру повинна бути спрямована на конкретні пріоритети розвитку й вирішувати такі завдання: проведення ґрунтовних досліджень для визначення пріоритетних напрямків для інновацій та розробка порядку їх реалізації; пошук фінансових та

інформаційних ресурсів для створення інноваційних інститутів для здійснення інновацій у регіоні; підготовка кваліфікованого персоналу.

Управління розвитком містить три основні складові – адміністрування, самоорганізація та взаємодії всередині системи. Адміністрування – це набір процесів, складових, формальних і неформальних управлінських інститутів, які реалізують організацію взаємодії з навколишнім середовищем.

Внутрішньо системні взаємодії забезпечують адаптації всієї системи до змін та інновацій. Сюди відносять аналіз соціально-економічного стану, ресурсів, конкурентних переваг, інноваційного потенціалу регіону. Всередині системи також відбувається організація реалізації інновацій. Вона, в свою чергу, поділяється на декілька етапів, які охоплюють пошук і підбір технологій, законодавча база інновацій, підготовка кваліфікованого персоналу, розробка і застосування організаційно-економічних механізмів, соціально-психологічна адаптація інновація; контроль і оцінка ефективності реалізації інновацій.

Останнім часом дедалі більше функція керування інноваціями зазнає впливу децентралізації, й знаходить своє місце на рівні муніципалітетів і міжгалузевих мережевих структур. Такі інститути повинні стати центром забезпечення потреб в нових технологіях, технопарком розробки і втілення технологій, джерелом влиття коштів і розвитком інновацій різних рівнів. Пріоритетом територіального розвитку має стати нарощування людського капіталу та створення належних умов для підвищення якості життя. Важливим напрямком роботи є також забезпечення діяльності всіх аспектів життєдіяльності інноваційної діяльності (табл. 1).

Функціональні складові інноваційного розвитку регіону

Складові	Напрямки діяльності	Аспекти інноваційної структури ринку	Заходи
Персоналу	Система підготовки висококваліфікованого персоналу	ЗВО, заклади післядипломної освіти, наукові інституції тощо	Забезпечення постійної підготовки фахівців; розвиток комплексів, які стануть об'єднуючою ланкою між науковою діяльністю та практичної реалізацією
Організаційна	Менеджмент, аналіз та оцінка проектів, сертифікація і ліцензування	Провідні експерти-фахівці, експертні аналізи та рекомендації, центри розвитку	Координація та покращення діяльності інноваційних механізмів
Інформаційна	Інформаційне забезпечення	Інформаційно-аналітичні центри, виконавча влада, консалтинг	Облік, консалтинг, розробка баз даних, співпраця зі ЗМІ, міжрегіональна і міжгалузєва кооперація
Фінансова	Фінансово-економічне забезпечення	Державна влада, фонди соціального страхування, фонди підтримки, фінансові інститути та приватні інвестори	Створення фондів, розробка проектів розвитку, залучення інвестицій, програми спільного фінансування
Технологічна	Розробка новітніх технологій	Науково-дослідницькі центри, незалежні інноваційні установи	Розробка й реалізація ідей
Реалізації	Просування й поширення інновацій	Науково-дослідницькі центри, галузеві інститути, бізнес-одиниці	Підтримка та розповсюдження інновацій, створення сприятливого середовища, пошук ринків, бенчмаркінг

Джерело: розробка автора

Спостерігається трансформація та збільшення кількості завдань з управління інноваційним розвитком у результаті переходу від галузевого до територіального підходу. У зв'язку зі зміною вектору регіональної політики доцільно застосовувати кластерний підхід, оскільки за його допомогою є можливість забезпечити усі функціональні сегменти. Таким чином, різні підприємства та організації можна зв'язати в єдину систему завдяки зусиллям інститутів влади, направлених на укріплення і розвиток системи взаємовідносин між учасниками регіональної інноваційної системи. Це уможлиблюється завдяки оптимальному рішенню нормативно-правових, управлінських, фінансових і технологічних нюансів.

Регіональний кластер у своєму чистому вигляді є комплексним явищем, яке в собі об'єднує територіально сконцентровані та функціонально взаємопов'язані установи, які в собі поєднують виробничі, освітні і дослідницькі можливості.

Наведені аспекти повинні стати засадничими основами діяльності системи управління регіонального інноваційного розвитку:

- Базовою засадою всіх управлінських рішень має стати орієнтація на покращення якості життя населення територіальної одиниці;
- Цілеспрямований і ефективний менеджмент, заснований на стратегічному плануванні та інновацій управління, стимулювання інновацій;
- Науковий, комплексний і методичний підхід до розвитку;
- Інваріантність інноваційного розвитку;
- Різноманітність організаційних форм діяльності, делегування і розподіл повноважень при формуванні й реалізації інноваційних програм;
- Генерація конкурентних переваг регіону;
- Комплексність і інтеграція;

- Внутрівідомча, міжгалузева, міжвідомча, міжтериторіальна інтеграція, координація, кооперація;
- Організація відкритого інформаційного простору регіону.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Необхідно здійснювати інноваційний розвиток регіону для того, щоб переорієнтувати систему управління на досягнення суспільно важливих результатів діяльності, запровадити ринкові механізми в мірі, необхідній для ефективної роботи і забезпечення інтенсивного розвитку, стимулювати розвиток науки і виробництва, орієнтованих на людину, розвивати оптимальні фінансово-економічні і організаційно-управлінські технології, які в повній мірі спрямовані на розвиток регіону.

Література

1. Історія економіки та економічної думки: підр. / В. В. Козюк, Л. А. Родіонова, О. В. Длугопольський та ін.; за ред.. В. В. Козюка, Л. А. Родіонової. Тернопіль. 2015. 792 с.
2. Гуторов О.І., Ярута М.Ю., Сисоєва С.І. Економіка та організація інноваційної діяльності: навч. посіб. Харків: ХНА, 2019. 227 с.
3. Бурик А. Ф. Планування діяльності підприємства : навч. посіб./ А. Ф. Бурик. К : Ліра-К, 2013. 260 с.
4. Попов С.А. Інноваційний розвиток системи органів публічної влади: стратегічний підхід : монографія / С.А. Попов. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2017. 386 с.
5. Андрощук Г.О., Давимука С.А., Федулова Л.І. Національні інноваційні системи: еволюція, детермінанти результативності. Київ, 2015. 512 с.
6. Харченко О.С. Організаційно-економічний механізм розвитку національної інноваційної системи. Маріуполь, 2015. 201 с.
7. Скрипко Т. О. Інноваційний менеджмент: підручник / Т. О. Скрипко. К.: Знання, 2011. 423 с.

8. Інноваційна економіка: теоретичні та практичні аспекти: монографія. Вип. 2 / за ред. К. В. Ковтуненко, Є. І. Масленнікова. Херсон: Грінь Д.С., 2017. 906 с.
9. Кавецький В. В., Причепка І. В., Нікіфорова Л. О. Економічне обґрунтування інноваційних рішень: навч. посібник. Вінниця: ВНТУ, 2016. 136 с.
10. Микитюк П. П., Крисько Ж. Л., Овсянюк-Бердадіна О. Ф., Скочиляс С. М. Інноваційний розвиток підприємства. навч. посібник. Тернопіль: ПП «Принтер Інформ», 2015. 224 с.
11. Терешко Ю. В., Петрашевська А. Д. Економічне обґрунтування інноваційних рішень: навч. посібник. Одеса: ОНАЗ, 2016. 116 с.
12. Управління інноваційними проектами: навч. посібник / уклад.: Н. Н. Пойда-Носик, І. І. Черленяк. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2017. 360 с.
13. Управління інноваційним проектом. URL: vo.ukraine.edu.ua/mod/resource/view.php?id=18518.
14. Управління інноваціями: навч. посібник / О. І. Гуторов, Л. І. Михайлова, І. О. Шарко, С. Г. Турчіна, О. В. Киричок. Вид. 2-ге, доп. Харків: «Діса плюс», 2016. 266 с.

References

1. Istorija ekonomiky ta ekonomichnoji dumky: pidr. / V. V. Kozjuk, L. A. Rodionova, O. V. Dlughopoljsjkyj ta in.; za red. V. V. Kozjuka, L. A. Rodionovoji. Ternopilj. 2015. 792 s.
2. Ghutorov O.I., Jaruta M.Ju., Sysojeva S.I. Ekonomika ta orghanizacija innovacijnoji dijajlnosti: navch. posib. Xarkiv: KhNA, 2019. 227 s.
3. Buryk A. F. Planuvannja dijajlnosti pidpryjemstva: navch. posib. / A. F. Buryk. K.: Lira-K, 2013. 260 s.

4. Popov S.A. Innovacijnyj rozvytok systemy orghaniv publichnoji vlady: strategichnyj pidkhid : monohrafija / S.A. Popov. Odesa: ORIDU NADU, 2017. 386 s.
5. Androshhuk Gh.O., Davymuka S.A., Fedulova L.I. Nacionaljni innovacijni systemy: evoljucija, determinanty rezuljtatyvnosti. Kyjiv, 2015. 512 s.
6. Kharchenko O.S. Orghanizacijno-ekonomichnyj mekhanizm rozvytku nacionaljnoji innovacijnoji systemy. Mariupolj, 2015. 201 s.
7. Skrypko T. O. Innovacijnyj menedzhment: pidruchnyk / T. O. Skrypko. K.: Znannja, 2011. 423 s.
8. Innovacijna ekonomika: teoretychni ta praktychni aspekty: monohrafija. Vyp. 2 / za red. K. V. Kovtunenka, Je. I. Maslennikova. Kherson: Ghrinj D.S., 2017. 906 s.
9. Kavecjkij V. V., Prychepa I. V., Nikiforova L. O. Ekonomichne obgruntuvannja innovacijnykh rishenj: navch. posibnyk. Vinnycja: VNTU, 2016. 136 s.
10. Mykytjuk P. P., Krysjsko Zh. L., Ovsjanjuk-Berdadina O. F., Skochyljas S. M. Innovacijnyj rozvytok pidpryjemstva. navch. posibnyk. Ternopilj: PP «Prynter Inform», 2015. 224 s.
11. Tereshko Ju. V., Petrashevsjka A. D. Ekonomichne obgruntuvannja innovacijnykh rishenj: navch. posibnyk. Odesa: ONAZ, 2016. 116 s.
12. Upravlinnja innovacijnyjmy proektamy: navch. posibnyk / uklad.: N. N. Pojda-Nosyk, I. I. Cherlenjak. Uzhghorod: Vyd-vo UzhNU «Ghoverla», 2017. 360 s.
13. Upravlinnja innovacijnym proektom. URL: vo.ukraine.edu.ua/mod/resource/view.php?id=18518.
14. Upravlinnja innovacijamy: navch. posibnyk / O. I. Ghutorov, L. I. Mykhajlova, I. O. Sharko, S. Gh. Turchina, O. V. Kyrychok. Vyd. 2-ghe, dop. Kharkiv: «Disa pljus», 2016. 266 s.